

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	9 juni 2026	n.v.t.

Onderwerp

Vaststelling Handreikingen voor beschermde provinciale Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed

Advies

1. Te besluiten tot vaststelling van drie handreikingen voor Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed:
  - kroonjuweel Aarlanderveen
  - kroonjuweel De Meije en
  - kroonjuweel Zandwallen- en Schurvelingenlandschap van Ouddorpals hulpmiddel bij het (bestaande) provinciaal beschermingsbeleid voor de betreffende kroonjuwelen cultureel erfgoed. De handreikingen zelf zijn niet juridisch bindend en bevatten dus geen aanvullende instructieregels en/of richtpunten.
2. Vast te stellen de GS-brief aan PS over vaststelling van drie handreikingen voor Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed:
  - kroonjuweel Aarlanderveen
  - kroonjuweel De Meije en
  - kroonjuweel Zandwallen- en Schurvelingenlandschap van Ouddorpwaarmee PS worden geïnformeerd over het besluit van GS tot vaststelling van deze drie handreikingen.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting inzake dit GS-besluit tot vaststelling van drie handreikingen voor Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed:
  - kroonjuweel Aarlanderveen
  - kroonjuweel De Meije en
  - kroonjuweel Zandwallen- en Schurvelingenlandschap van Ouddorp.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

- Overzicht Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed Zuid-Holland
- Handreiking Kroonjuweel Cultureel Erfgoed Aarlanderveen
- Handreiking Kroonjuweel Cultureel Erfgoed De Meije
- Handreiking Kroonjuweel Cultureel Zandwallen- en Schurvelingenlandschap Ouddorp
- GS-brief aan PS over het besluit van GS tot vaststelling van drie handreikingen kroonjuwelen cultureel erfgoed

Toelichting voor het College

Voorgeschiedenis

De provincie kent sinds 2010 een beschermingsbeleid voor provinciale Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed. Daarmee beschermen we de ruimtelijke kwaliteit van een twaalfstal kenmerkende en waardevolle cultuurhistorische landschappen (zie bijlage met overzicht). De laatste jaren neemt, binnen enkele kroonjuwelen, het aantal plannen toe voor nieuwe ontwikkelingen. Vanuit gemeenten, en ook initiatiefnemers, komt steeds vaker de vraag: “Waar dient men rekening mee te houden bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen kroonjuwelen? Hoe kunnen we de bestaande beschermingsrichtlijnen het beste interpreteren?” Dit betreft met name de drie kroonjuwelen Aarlanderveen, De Meije en Zandwallenlandschap van Ouddorp (zie bijlage 1). Om aan deze vraag tegemoet te komen heeft de provincie, met medewerking van gemeenten, vanaf 2024 handreikingen opgesteld voor de drie genoemde kroonjuwelen. Als hulpmiddel bij het provinciaal beschermingsbeleid voor deze kroonjuwelen.

De opstelling van deze handreikingen is gedaan in de periode 2024/2025, in samenwerking met de betrokken gemeenten (Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop, Bodegraven-Reeuwijk, Goeree-Overflakkee). Gedurende het totstandkomingsproces van de handreiking voor Aarlanderveen is gebleken dat een uitnodigende toon en insteek van de handreikingen het meeste draagvlak creëert. Met veel aandacht voor participatie van gemeente en bewoners, in alle fasen van het proces.

Bij de handreiking voor kroonjuweel Zandwallen- en Schurvelingenlandschap van Ouddorp was gemeente Goeree-Overflakkee mede opdrachtgever, naast de provincie. De gemeente heeft deze handreiking begin 2026 vastgesteld als hulpmiddel bij het gemeentelijke ruimtelijke beleid voor dit kroonjuweel.

NB. Voor het Kroonjuweel De Meije is, in afstemming met de betreffende gemeenten, geen uitgebreide participatie met bewoners geweest. Wel is opstelling van de handreiking afgestemd met de gemeenten.

Inhoud handreiking

Elke handreiking bevat drie onderdelen. Naast een beschrijving van de geschiedenis (biografie) van het kroonjuweel geeft een ruimtelijke karakterisering/waardering de huidige toestand weer van landschap en bebouwing.

Tenslotte laten voorbeelden zien hoe nieuwe ontwikkelingen kunnen worden afgestemd op cultuurhistorische waarden in landschap en bebouwing. Dit als ondersteuning en inspiratie bij de toepassing van het provinciaal beschermingsbeleid

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 4 – Een welvarend Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Handreikingen voor kroonjuwelen worden door GS vastgesteld als *hulpmiddel* bij bestaand provinciaal beschermingsbeleid voor provinciale Kroonjuwelen (conform de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening). Niet als extra regelgeving, maar als toelichting op c.q. verduidelijking van dit beleid. Zodat provincie, en ook gemeenten en initiatiefnemers, beter kunnen anticiperen op ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze kroonjuwelen. De handreikingen zijn dus niet normatief, en bevatten ook geen aanvullende instructieregels of richtpunten.

Voorafgaande besluitvorming

De provincie kent sinds 2010 een beschermingsbeleid voor provinciale Kroonjuwelen Cultureel Erfgoed. Daarmee beschermen we de ruimtelijke kwaliteit van een twaalfstal zeer kenmerkende en gave cultuurhistorische landschappen (zie bijlage 1). De bescherming van deze kroonjuwelen is geregeld via de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (par. 7.3.7 Ruimtelijke kwaliteit) als gebieden met beschermingscategorie 1. Dit houdt in dat een nieuwe ontwikkeling dient te passen binnen de aard, schaal een identiteit van het betreffende kroonjuweel. De handreikingen zijn hulpmiddel bij uitvoering van dit beschermingsbeleid.

Proces

Opstelling van de handreikingen voor de drie kroonjuwelen is gedaan in samenwerking met betrokken gemeenten. Gemeente Goeree-Overflakkee was ook mede opdrachtgever/financier voor de handreiking kroonjuweel Zandwallenlandschap Ouddorp, en heeft deze handreiking in januari 2026 vastgesteld als hulpmiddel bij het gemeentelijke ruimtelijke beleid voor dit kroonjuweel.

De handreikingen zullen door de provincie worden benut als hulpmiddel en inspiratie bij (adviezen over) nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen de betreffende drie kroonjuwelen. Medio 2027 is een evaluatie voorzien van het gebruik van de handreikingen. Dan zal ook worden gezien of het wenselijk is om voor overige kroonjuwelen een handreiking op te stellen.

Participatie en rolneming

Provincie is opdrachtgever voor deze handreikingen. Bij de opstelling is samengewerkt met betrokken gemeenten.

Bij opstelling van de handreikingen heeft participatie nadrukkelijk aandacht gekregen. Communicatie verliep via verkennende gesprekken, presentaties en informatieavonden.

Met deze handreikingen hopen we dat provincie, en ook gemeenten en initiatiefnemers, beter kunnen anticiperen op ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze kroonjuwelen. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van de Biografie van Zuid-Holland (2025) om erfgoed beter af te stemmen op actuele ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Communicatiestrategie

De handreikingen worden na vaststelling opvraagbaar gemaakt via de website van de provincie.

